

et voterings- eller advokatværelse, et ubenyttet kontor eller i rettens sekretariat.

3. Norsk ret

I Norge er der for nylig (med virkning fra den 1. august 2001) indført regler om adgang til i visse tilfælde at anvende anonyme vidner under efterforskning og domsforhandling i straffesager.

Anonym vidneførsel kan finde sted i sager, der vedrører modarbejdelse af retsvæsenet (eksempelvis fremsættelse af trusler mod en anklager for at forhindre den pågældende til at foretage eller undlade en handling i forbindelse med en straffesag), flykapring, grov narkotikakriminalitet, voldtægt, drab, grov vold, afpresning, groft røveri og hvidvaskning af udbytte fra grov narkotikakriminalitet eller groft røveri.

I disse sager kan anonym vidneførsel anvendes, når der er fare for en alvorlig forbrydelse mod vidnets – eller vidnets nærmestes – liv, velfærd eller frihed, hvis vidnets identitet bliver kendt af tiltalte.

Endvidere kan der træffes bestemmelse om anonym vidneførsel, når der er fare for, at det bliver væsentlig vanskeligere for vidnet at arbejde »under cover« i senere straffesager, hvis vidnets identitet bliver kendt. Dette har navnlig betydning for politifolk.

Anvendelse af anonyme vidner er i alle tilfælde betinget af, at det er strengt nødvendigt, og at det ikke medfører væsentlige betænkeligheder i forhold til tiltaltes forsvar.

En beslutning om anonym vidneførsel kan indeholde ét eller flere af følgende elementer: at vidnets navn ikke oplyses, at der ikke gives andre oplysninger, der kan føre til, at vidnets identitet bliver kendt, eller at der tages fysiske eller tekniske skridt for at hemmeligholde vidnets identitet, eksempelvis gennem afskærmning af vidnet i forbindelse med forklaringens afgivelse.

Forsvareren skal have oplysning om vidnets navn og om de øvrige forhold, der måtte være nødvendige for at kunne identificere vidnet.

Har tiltalte været ført ud af retslokalet, mens forklaringen afgives, skal tiltalte orienteres om forklaringens indhold, når tiltalte på ny kommer til stede. Dette gælder dog ikke oplysninger, der kan afsløre vidnets identitet.

4. Forslagets baggrund og indhold

4.1. Generelle overvejelser

Som anført under pkt. 1 ovenfor, er det uacceptabelt, hvis vidner i en straffesag udsættes for trusler og repressalier. Det må derfor søges sikret, at vidner, som

afgiver forklaring i en straffesag, bliver beskyttet mod overgreb.

Samtidig kan en frygt for repressalier eller andre ubehageligheder betyde, at vidner slet ikke tør stå frem med deres viden. Det forhold, at der efter den gældende ordning i intet tilfælde er adgang til anonym vidneførsel, kan således efter omstændighederne føre til, at vidner til strafbare forhold undlader at give politiet oplysninger, som er af væsentlig betydning for efterforskningen.

Bestemmelsen i retsplejelovens § 171, stk. 2, om adgang til vidnefritagelse vil i en række tilfælde kunne tilgodese hensynet til et vidne, som må befrygtes at blive udsat for repressalier mv. Som omtalt under pkt. 2.1. ovenfor må hensynet til det enkelte vidne imidlertid efter omstændighederne vige for hensynet til straffesagens opklaring, således at det kan pålægges et vidne at afgive forklaring, selv om der kan være risiko for, at vidnet påføres skade. Hertil kommer, at vidner, som på grund af frygt for repressalier mv. i dag fritages for at vidne, må forventes fremover i visse tilfælde at afgive forklaring, hvis der indføres en begrænset mulighed for at hemmeligholde vidnets identitet.

På den baggrund er det Justitsministeriets opfattelse, at der bør ske en oplblødning af det absolutte forbud mod anonyme vidner, der blev indført i 1986. Der bør således etableres mulighed for i særlige tilfælde at kunne sikre et vidne anonymitet.

Udformningen af forslaget herom bygger på Retsplejerådets betænkning fra 1985 om anonyme vidner, der omtales nærmere umiddelbart nedenfor.

4.2. Retsplejerådets overvejelser og forslag

Som nævnt under pkt. 2.5.1. ovenfor blev Retsplejerådet i december 1984 anmodet om en udtalelse om anonyme vidner.

Retsplejerådet afgav herefter i december 1985 betænkning nr. 1056/1985 om anonyme vidner.

Retsplejerådets indgående overvejelser om synspunkterne for og imod anvendelsen af anonyme vidner er mere udførligt gengivet i betænkningen s. 28-33, hvortil henvises.

Retsplejerådets flertal (6 medlemmer) foreslog (betænkningen, s. 35-38), at der gennemføres en udtrykkelig bestemmelse om, at indholdet af en vidneforklaring aldrig kan holdes hverken helt eller delvist hemmeligt for tiltalte. Flertallet erkendte, at kravet om, at vidners forklaring skal gengives fuldt ud for tiltalte, kan medføre, at truede vidner under påberåbelse af en vidnefritagelsesgrund vil nægte at afgive forklaring, fordi gengivelsen af forklaringen for tiltalte vil røbe deres identitet. Selv om dette kan betyde, at grundla-